

- творча;
- релаксаційна.

Функції соціокультурної діяльності українських громадських організацій за кордоном під час війни відрізняються від функцій соціокультурної діяльності в українських бібліотеках. Зосередимося на основних:

- культурно-комунікативна — створення культурно-мовного осередку для спілкування;
- культурно-психологічна — психологічна підтримка під час репетицій та проведення культурних заходів;
- культурно-виховна — передавання культурних традицій між поколіннями;
- розважальна — емоційна підтримка українських біженців за кордоном;
- культурно-прикладна — організація мінімайстерень для створення українських культурних продуктів (вишиванок, мотанок, товарів з українськими орнаментами, страв української кухні та ін.)
- культурно-творча — презентування українських культурних програм у міжкультурному середовищі, створення нових музичних, художніх творів та ін.
- благодійна — збір коштів для підтримки українців, які залишилися вдома та потребують негайної допомоги. Як приклад, можна навести діяльність організацій «Громадська ініціатива допомоги Україні» (м. Реклінггаузен), «Hilfe und Hoffnung» (Recklinghausen), «Blau-Gelbes Kreuz e.v. Dortmund» та ін.

Отже, дослідження з тематики «організація соціокультурної діяльності українських громадських організацій за кордоном під час війни» потребує подальшого поглибленого вивчення. Можемо передбачити, що з часом проблематиці консолідуєчій ролі громадських організацій за кордоном приділиться більше уваги науковцями, та соціокультурна діяльність лідерів цих організацій буде осмислена та відзначена.

Г. Аfenченко, Н. Шумлянська

НАПОВНЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ

H. Afenchenko, N. Shumlianska

FILLING THE CULTURAL SPACE: CHALLENGES AND TASKS

Законодавчо культурний простір розглядається як сфера, де задовольняються культурні потреби громадян. Цей простір містить культурні та креативні індустрії, ринок культурних благ й знаходиться в тісному контакті з мистецтвом. У динаміці за функціональною ознакою оцінюємо простір за культурними потребами, діяльністю креативних і культурних індустрій, їх розподілом і збутом (комерційного і неприбуткового характеру), просуванням (осмисленням, популяризацією), накопиченням, збереженням і дослідженням. Культурний простір — територія досвіду громади з колективним баченням довкілля, зі своїми поняттями, цінностями та відносинами.

Результати оцінювання культурного простору України групою «Рейтинг» (вибіркова сукупність: 3200. Метод опитування: особисте формалізоване інтерв'ю. 17.11–04.12.2023 р.) свідчать про те, що:

- не вистачає публічного простору (умови, спілкування, масові заходи);

- додалася соціальна складова роботи — волонтерство, патріотична спрямованість, збори на ЗСУ;
- бракує дозвілля та умов його проведення;
- потрібне фінансування, дій з самозабезпечення не вистачає.

Висновки дослідження свідчать, що культура під час війни виконує інтегративну та об'єднуючу функцію. Респонденти вважають, що саме українська культура і є «головним об'єктом агресії з боку окупанта». Таким чином, у свідомості громадян сформовано тісний зв'язок між культурою та українською ідентичністю, яку намагаються знищити.

У такому випадку відмова від споживання російського культурного контенту залишає місце в культурному просторі для наповнення іншими сенсом, наративами, смислами. Зараз дослідники відмічають тенденції наповнення його досвідом життя місцевої спільноти, як-то історія громади, стійкий інтерес до місцевої культурної спадщини, тобто історико-культурних туристських ресурсів. Проте відчувається брак сучасного українського контенту в регіональному та загальному масштабах.

Сфера культури і мистецтва в умовах постпандемії та війни перебуває у важких умовах. Обмеження та скорочення фінансування змушують менеджерів культурних закладів до пошуку самозабезпечення (комерціалізація культурних послуг, фандрайзинг та грантрайтинг тощо). Умови безпеки обмежують у доступі до аудиторії споживачів культурних послуг, мистецьких продуктів. Розосередження, мобілізація, вимушена міграція діячів культури та мистецтва — усе це розбалансовує систему культурного обслуговування. Переорієнтація творчості, її прив'язка до військової тематики формує непохитну асоціацію України та війни, обмежує увагу до іншого сприйняття витворів мистецтва, об'єктів культури.

Перехід до ситуації розвитку сфери культури вимагає державної допомоги, участі громадського сектора та змін у роботі менеджерів культури.

Державна позиція має значення не тільки в наповненні бюджету закладів культури. Основне завдання — створення (реформування) соціальних інституцій, побудова інфраструктури з регулювання, забезпечення культурної діяльності (системи фондів, агенцій, посередників, кураторів). Причому, державні органи не лише відчують зворотний зв'язок зі спільнотою, а й зможуть доносити свої основні завдання, бачення майбутнього, головні ідеї та цінності, здійснювати стратегічні комунікації.

Громадська активність перетинається зі сферою культури і мистецтва. Виживання громади за допомогою неприбуткових організацій відновлює довіру, спонукає до спілкування і соціальної взаємодії. Спільні проекти соціальних ініціатив та закладів культури сприяють якісному наповненню культурного простору. Крім того, терапія психологічної травми засобами культури і мистецтва допомагає подолати негативи, укріпити моральний стан, покращити ментальне здоров'я населення.

Робота з менеджменту культури потребує переформатування. Обмеження у фізичному просторі для безпеки заходів вимагає навичок їх реалізації у цифровому форматі, у вигляді онлайн-проектів. Увага міжнародної спільноти потребує вмінь спілкування з міжнародними партнерами, здійснення фандрайзингу, отримання донорської допомоги. Розвиток креативних індустрій у сучасних умовах краще

відбувається у вигляді кроссекторальних проєктів, для чого необхідне розуміння правил їх створення та реалізації.

Формування культурного простору не тільки в традиційному, а й у сучасному наповненні є засадами й наріжною умовою існування країни як незалежної держави. Культурний простір становить об'єднуючий фактор згуртованості суспільства; розуміння власної ідентичності; буде базисом для співпраці та співіснування з іншими культурами; укріпить позиції, підвищить цінність і самооцінку громадянина та нації.

Н. Писар

ІННОВАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЇ МЕНЕДЖЕРА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

N. Pysar

INNOVATIVE DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE PROFESSION OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITY MANAGER

Якісний розвиток установ консолідованої інформації — бібліотечних та архівних — передбачає діяльність, зокрема, спрямовану на розширення спектра інформаційних послуг. Упровадження інформаційних технологій до бібліотечно-архівної справи вже не є інновацією, а навпаки — це буденна і кропітка справа. Водночас питання бібліотечно-архівного менеджменту та впровадження систем менеджменту якості в діяльність бібліотек і архівів — проблема, що хвилює як професіоналів галузі, так і звичайних користувачів означених установ. Особливої ваги означена проблема додає при створенні стратегічного плану діяльності інформаційної установи. Відтак, необхідно залучати сучасні підходи до оцінки якості бібліотечно-архівного менеджменту.

У науковій та освітній системах особливої уваги набули методи експертних оцінок, оснований на використанні експертної інформації, що спрямовані на встановлення ступеня складності та актуальності проблеми, визначення основних цілей, критеріїв, виявлення факторів і зв'язків між ними, задля обрання оптимальних альтернатив.

Варто зазначити, що переважна більшість із цих методів бере свій початок із соціологічних і політичних наук, зокрема інтерв'ю, анкетування, опитування, економіки, маркетингу та менеджменту.

Скажімо, метод експертних оцінок надає змогу проаналізувати систему управління установою. А його впровадження в роботу установ бібліотечної та архівної справи є особливо актуальним, оскільки за допомогою цих методів вирішуються проблеми забезпечення якості їх діяльності.

Окреслена проблема є предметом дослідження суспільствознавців як України, так і світу.

Мета розвідки — визначити показники експертних оцінок. Водночас метою на перспективу наукових досліджень можуть стати: характеристика ключових складових, що впливають на якість діяльності бібліотечних та архівних установ; системний аналіз результатів експертного оцінювання процесів управління бібліотечними та архівними установами; обґрунтування важливості використання